

COEDWIGOEDD
GLAW CELTAIDD
CYMRU
CELTIC
RAINFORESTS
WALES

Coedwigoedd Glaw Celtaidd LIFE - LIFE17 NAT/UK/000020

Astudiath achos: Cipio Calon y Gymuned - Ysbrydoli Newid

Crynodeb

- Mae Coedwigoedd Glaw Celtaidd LIFE yn rhaglen €9.6m sy'n gwarchod coedwigoedd glaw tymherus ar draws pedair Ardal Cadwraeth Arbennig (ACA) yng Nghymru trwy adfer cynefinoedd a rheoli rhywogaethau ymledol.
- Mae'r coetiroedd hyn sy'n bwysig fyd-eang, yn cynnal ystod amrywiol o fioamrywiaeth ac maent yn arbennig o bwysig ar gyfer casgliadau cefnforol o rywogaethau is-blanhigion.
- Maent wedi'u plethu'n ddryys i ddiwylliant, iaith a hunaniaeth Cymru.
- Hyd yn hyn (Mawrth 2026), cynhaliwyd dros 200 o ddiwyddiadau cymunedol, ymweliadau maes ysgolion, hyfforddiant a sesiynau arddangos, ochr yn ochr â chynhyrchu adnoddau ymarferol gyda'r nod o godi ymwybyddiaeth o'r cynefin.
- Dangosodd y prosiect fod cyfathrebu clir, partneriaethau cryf a gweithredu sy'n cael ei yrru gan y gymuned yn hanfodol ar gyfer llwyddiant cadwraethol.

Coedwigoedd Glaw Celtaidd

Mae Coedwigoedd Glaw Celtaidd LIFE yn bartneriaeth gwerth €9.6m sy'n gweithio ledled Cymru i adfer a gwarchod yr hyn sy'n weddill o goedwigoedd glaw tymherus y genedl. Ymunodd cyrff llywodraethol, Sefydliadau Anllywodraethol (SALI) a chymunedau lleol at ei gilydd ar draws pedair Ardal Cadwraeth Arbennig yng Nghymru (ACA) i fynd i'r afael â Rhywogaethau Estron Goresgynnol (RHEG) a gwella cyflwr coetiroedd. Nod y prosiect yw sicrhau'r cynefinoedd prin hyn ar gyfer y dyfodol wrth gefnogi rheoli tir cynaliadwy ar draws y dirwedd ehangach.

Mae coedwigoedd glaw tymherus yn brin yn fyd-eang, ac maent yn goroesi heddiw yn y DU fel coetiroedd hynafol, damniog ar hyd arfordir y gorllewin. Mae eu hinsawdd mwy, gwlyb yn cynnal amrywiaeth o rywogaethau is-blanhigion - mwsoglau, llysiâu'r afu, bryofftau a chen a dim ond mewn llond lawr o leodd ledled y byd y canfyddir rhain! Mae'r haen ddaeraol gyfoethog yn cynnal gwyblyth o infertebratau (anifeiliaid di-asgwrn cefn), sydd yn eu tro yn cynnal adar, mamaliaid a bywyd gwylt arall. Mae rhywogaethau fel Bele'r coed *Martes martes* yn byw yma.
Mae'r Gwybedog frith *Ficedula hypoleuca* a Thelor y coed *Phylloscopus sibilatrix*, i'w dau yn mudo o Affrica yn gynnar yn y gwanwyn; yn dibynnu ar y cynefinoedd hyn i atgennedlu.

Pam maen nhw'n bwysig?

Mae'r coetiroedd hyn wedi llunio hunaniaeth Cymru ers canrifoedd, a adlewyrchir mewn enwau lleoedd sydd â gwreiddiau mewn coed brodorol fel derw, bedw a chelyn. Maent yn amlwg iawn o fewn straeon Cymru. Mae'r Mabinogi yn lleoli digwyddiadau allweddol yn y coedwigoedd hyn, gan gynnwys chwedl Pryderi yng Nghoed Felenrhyd a Llennyrch¹. Mae cysylltiadau diwyllianol yn parhau trwy'r Derwyddon, y gorchmynnwyr a'r Rhufeiniaid yn 60 OC i'w llwyni derw cysegredig ar Ynys Môn gael eu dinistrio²; sy'n tystio i'r cysylltiadau dwfn oedd gan y tirweddau hyn yng nghymdeithas gynnar Cymru. Felly, mae'r coetiroedd hyn yn henebion byw i hanes a hunaniaeth y bobl.

Yn ecolegol, mae coedwigoedd glaw tymherus heddiw yn ddarnau o'r goedwig wyllt ôl-rewlifol a oedd unwaith yn gorchuddio tua 75% o Ynysydd Prydain³. Mae canrifoedd o newid defnydd tir amaethyddiaeth, diwydiant a rheolaeth amhriddol - wedi'u lleihau i weddillion gwagareidig⁴. Mae amddiffyn a gwella'r hyn sy'n weddill, a gwella cysylltedd rhwng darnau sydd wedi goroesi yn allweddol.

Nodau ac Amcanion y Prosiect

Nod Coedwigoedd Glaw Celtaidd LIFE oedd adedladdu cysylltiadau hiroeddig rhwng cymunedau lleol a choedwigoedd glaw tymherus Cymru. Ochr yn ochr ag adfer cynefinoedd ymarferol, canolwyntid y prosiect ar ysbrydoli pobl i gymryd rhan a bod yn falch o'r coetiroedd unigryw hyn. Ei nodau oedd:

- Codi ymwybyddiaeth o bwysigrwydd ecolegol a diwyllianol coedwigoedd glaw tymherus ymhlith trigolion, tîrfeiddianwyr, ffermwyr ac ysgolion.
 - Annog cyfranogiad gweithredol mewn adfer, rheoli rhywogaethau estron goresgynnol a gofal hirdymor y coetiroedd.
 - Creu deunyddiau dysgu, digwyddiadau a hyfforddiant hygyrch i gyfarparu pobl leol â'r wybodaeth a'r hyder i weithredu fel ceidwaid y dyfodol.
 - Adedladdu cyfathrebu a partneriaethau cryf, dwyfordd sy'n troi ymwybyddiaeth yn gweithredu ystrion a chynaliadwy.
- Mae ymgylltu yn troi gwlybodaeth yn weithredu. Pan gânt eu cynnwys, eu gwrandao ar a'u hysbysu'n dda, mae pobl yn fwy tebygol o ranu syniadau a chefnogi newid. Mae'r buddsoddiad hwn yn annog unigolion a chymunedau i aros yn ymwybyddus dros y tymor hir.

E1 Codi ymwybyddiaeth y cyhoedd o, ac annog **ymgylltu**ad gweithredol a, Coedwigoedd Glaw Celtaidd

E2 Cynhyrchu a llededu **pecyn cymorth** sy'n dangos y dull 3 cham o reoli *Rhododendron ponticum*

E3 Cynhyrchu **astudiaethau achos** a chynnal **diwrnodau arddangos**

E4 **Rhwydweithio** â phrosiectau LIFE a/neu brosiectau nad ydynt yn rhan o LIFE sy'n gweithio ar gynefinoedd H91IA0 a H91B0 ac adfer coetiroedd

C3 Sefydlu mecanweithiau ar gyfer **rheoli Rhywogaethau Estron Goresgynnol hirdymor**

Bwch 1: Camau Ymgylltu'r Prosiect

E1 - Ymgylltu

Mwy na 200 o ddiwyddiadau ar draws 13 o fannau poblogaidd a nodwyd ymlaen llaw ger yr Ardaloedd Cadwraeth Arbennig targed, gan gynnwdd seilweddau, tîrfeiddianwyr, ffermwyr, ysgolion cynradd a grwpiau lleol. Roedd y gweithgareddau'n cynnwys sgwrsiau, teithiau cerdded twys, gweithdai i hyfforddiant maes ymarferol, gan helpu pobl i ddeall y coedwigoedd glaw a'u stepen drws a sut y gallant gefnogi eu hadferiad. Ehangudd talenni, fideos, paneli dehongli a gwefan y prosiect y gnullieida ymhellach, gan ddod ag ymwelwyr, llunwyr polisi a'r cyhoedd ehangach i mewn. Cyflwynodd sesiynau ysgol i ddisgyblion CA2 ar bwysigrwydd y cynefinoedd hyn ac anogaant y genedlaeth nesaf i ymfalchto yn eu tirweddau lleol a chwarae rhan wrth reoli Rhywogaethau Estron Goresgynnol mewn Ardaloedd Cadwraeth Arbennig a'r ardaloedd cyfagos.

E2 - Pecyn Cymorth

Gan adedladdu ar fwy na thri degawd o brofiad gan Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri, datblygodd y prosiect broses ddiploma dros dri chfnod, a phum mlynedd a oedd yn sail i Bectyn Cymorth Rhododendron ponticum. Mae'r canllaw ymarferol hwn yn cynnig cynyng clir a gweithdai i dîrfeiddianwyr, ffermwyr a staff cadwraeth ar sut i gynllunio a chynnal gwaith rheoli ac adfer i'r dyfodol. Mae'r canllaw yn cynnwys gwybodaeth a chynllunio mynd-i-law ar gyfer rheoli Rp yn eu cynllun amaeth-anglycheddol newydd, y Cynllun Ffermio Cynaliadwy.

E3 - Astudiaethau achos a diwrnodau arddangos

Dangosodd cyfres o astudiaethau achos ysgirfenedig a rhai a ffilmydd ar Adfer Planhigeydd ar Safleoedd Coetiroedd Hynafol (PaSCH), pori cadwraethol a rheoli RHEY Rhododendron ponticum ar safleoedd prosiect gyfne i dîrfeiddianwyr, ymarferwyr ac adeiladu'r gymuned weld technegau ar waith a dysgu sut i'w cynhyrwo wrth amddiffyn nodweddion sensitif safleoedd.

E4 - Rhwydweithio

Cysylltodd y prosiect i mentrau coetiroedd ac RHEY ledled y DU ac Ewrop, gan ranu gwersi, cyfnewid arbenigedd a hyrwyddo arfer da. Cryfhodd y cysylltiadau hyn bartneriaethau, ehangu cynefinoedd y prosiect a helpu i sicrhau bod gwlybodaeth a phrofiad yn cael eu rhannu ymhlith eraill sy'n ceisio delio â materion tebyg mewn mannau eraill.

C3 - Rheoli RHEY hirdymor

Canfydd cefnogaeth arbennig i ddatblygu modur hyfforddi dwyieithog ar-lein ac integreiddio'r defnydd o'r ap Mapiwr INNS. Yn 2026, bydd dros 100 o bobl o gymunedau lleol sefydliadau partner a grwpiau rhanddeiliaid yn gymryd rhan mewn sesiynau hyfforddi ymarferol. Dylai hyn greu rhydwaihw gwirfoddolwyr hyfforddedig a fydd yn gallu helpu i gadw'r ACA a pharhau byffer, yn rhydd o Rododendron ponticum drwy annog y rhai sy'n byw o fewn, neu'n agos at, yr ACA targed i roi gywybod am weld Rhododendron fel y gellir eu trin yn unol â hynny fel rhan o gynllun AlterLIFE.

Llwyddiannau'r Prosiect (hyd mis Mawrth 2026)

Digwyddiadau	Digwyddiadau a Gynhaliwyd	Nifer y Pobl yr Ymgylltuwyd â Hwyr
Sioeau	19	3113
Addysg	81	1804
Diwrnodau Arddangos	31	610
Diwrnodau Gwaith Gwirfoddolwyr	26	321
Sesiynau Lesiant	10	171
Sesiynau Galw Heibio Cymunedol	10	141
Ymgylltu Cyffredinol	57	1508
Cyfanswm	234	7,688

Deunyddiau Dehongli	Nifer
Talenni Prosiect	2
Pecyn Cymorth Rp	1
Llawlyfr Pori	1
Astudiaethau Achos	12
Posteru a Chardiau Post	8
Talenn Lliwio	2
Llyfynrau Cerdded	2
Paneli Dehongli	8
Gollwng Talenni (600)	1

Presnoldeb Ar lein	Digwyddiadau a Gynhaliwyd	Nifer y Pobl yr Ymgylltuwyd â Hwyr
Taro/trawiadau ar y Wefan	Cymraeg / Saesneg	119,072
Fideo Prosiect	2	8835
Cyfrngau Cymdeithasol	5 Cyfrif	4,559
Gweminarau Ar-lein	22	965
Cyfanswm		133,431

14 Newyddlen	Nifer y Pobl yr Ymgylltuwyd â Hwyr
Nifer y Derbynwyr	6,178
Dosbarthiadau Llwyddiannus	5,945
Agoriadau Unigryw	3,069
Cyfanswm Agoriadau	6,676

Astudiaeth Achos: Addysg

Yn mis Mehefin 2023, penododd Coedwigoedd Glaw Celtaidd LIFE Antur Natur i gyflawni rhan fawr o waith addysg ac ymgylltu'r prosiect trwy broses dendro trwy SeilWales. Drwy ddod â darparwyl lleol arbennig i mewn, llwyddodd y prosiect i ehangu ei gyrhaeddiad a chyflwyno rhaglen o ansawdd uchel a aeth ymhell i tu hwnt i'r targedau gwreiddiol mewnol.

Sesiwn addysgol awyr agored

Nododd y tendr gyflwyno 60 sesion ysgol ar draws 13 cymuned allweddol, gan gynnwdd o leiaf 800 o ddisgyblion Cynod Allweddol 2 (CA2) mewn lleoliadau dwyieithog, ymglyd â hyfforddiant i athrawon ac addysgwyr. Rhagorodd Antur Natur ar y disgyblion allan o'r ystafell ddoosbarth ac i safleoedd coedwigoedd glaw tymherus cyfagos, gan roi cyfle iddynt archwilio ecoleg eu coetiroedd lleol yn uniongyrchol a deall beth sy'n gwneud y cynefinoedd hyn mor brin. Roedd pob ymweliad yn cysylltu'n uniongyrchol â chwrnwlwm CA2, gan helpu athrawon i ymgorffori tîrweiddau lleol yn eu dull addysgu.

Ochr yn ochr â'r sesiynau disgyblion, cynhaliodd Antur Natur bum gweithdy "hyfforddi'r hyfforddwr", Rhoddodd y sesiynau hyn yr hyder, y wybodaeth a'r offer i athrawon, staff cymorth, a darparwyl addysg awyr agored eraill i ddod â'u dosbarthiadau allan i'r awyr agored, gan helpu ysgolion i barhau â'r gwaith hyn yn annibynnol.

Hyd yn hyn (Mawrth 2026), cymerodd 1,563 o blant a phobl ifanc rhan mewn sesiynau addysg a ddarparwyd drwy Coedwigoedd Glaw Celtaidd LIFE, gyda chfnogaeth 195 o athrawon, cynorthwyrwyr addysgu a gweithwyr profesiynol addysg. Nid yn unig y cyflawnwyd uchelgeisiau y prosiect i godi ymwybyddiaeth ymhlith y genedlaeth nesaf, ond fe'i rhagorwyd. Mae'r canlyniad hwn yn dangos sut y gall weithio gyda darparwyl lleol medrus gryfhau'r ddarpariaeth, ehangu cynefinoedd a goresgyn cyfngiadau capasiti mewnol, gan sicrhau bod addysg yn parhau i fod yn rhan ganolog o etifeddiaeth y prosiect.

Dyweddodd Anita Daimond, o Antur Natur "Rhoddodd y sesiynau hyn gyfle i ddisgywyr ddatblygu eu sgiliau wrth ddyddu am y coetir a phori'r canlyniadau lleol sy'n gysylltiedig â bod yn egniol yn yr awyr agored. Wrth i bob cenedlaeth dyfu i fyny mewn llai a llai o anglycheddau bioamrywiol, mae hyn yn dod yn arferol iddynt. Felly mae'n bwysig bod y genedlaeth nesaf yn cael y profiadau trochi hwn mewn cynefinoedd o weith cadwraeth uchel arbennig fel y gallant ddyddu gwerthfawrogi amrywiaeth natur yn wirioneddol!"

Elephant Hawk Moth

Bioblitz Cofnod

Sorri ar rhydnyen

Heriau

Ar y dechrau, roedd y diddordeb yn isel. Dim ond llond lawr o ymwelwyr fynyddodol rai o'r digwyddiadau galw heibio cymal oherwydd bod y prosiect yn dal yn newydd ac nid oedd pobl yn gyfwrdd beth oedd yn ei olwgu eto. Daeth yn amlwg yn gyflym bod angen addasu'r amseroedd, y lleoliadau a'r ymwybyddiaeth leol, ac nad oedd y prosiect ydyddo'n hyn yn digyn o atyniad i ddenu pobl i'r digwyddiadau galw heibio cyfwrnol.

Roedd capasiti staff yn broblem arall. Dechreuodd y prosiect gyda Swyddog Ymgylltu rhan-amser yn unig, ac roedd newidiadau staffio yn Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri yn golygu bod y tîm yn brin o'r cychwyn cymal. Gyda rhaglen brysur i'w chyflawni, cafodd rhannau allweddol o'r gwaith - gan gynnwys y rhaglen addysg (E1) a hyfforddiant gwirfoddolwyr (C3), eu hallanoli trwy becynnau gwath wedi'u teiwa.

Ychwanegodd pandemig Covid 19 aflonyddwch pellach yn union wrth i'r momentwm gynyddu. Daeth digwyddiadau wyneb yn wyneb i ben dros nos yn mis Mawrth 2020, gan achosi aflonyddwch sylweddol am gyfnod o 18 mis, a bu'n rhaid i'r tîm ailfeddlw sut i gadw mewn cysylltiad. Enghraifft o sut y gwnaed hyn oedd trwy weithio mewn partneriaeth â COFNOD, y ganolfan gofnodion bioamrywiaeth leol, trwy drefnu gweithdai a sesiynau ar-lein a oedd yn rheoleg drwy gyfod 2020. Helpodd hyn i gadw pobl yn rhan er gwaethaf yr amgylchiadau.

Roedd yna adegau hefyd lle'r oedd angen trin cyfathrebu'n ofalus. Gall sylwleiddio syniadau ecolegol ar gyfer cynulleidfaoedd ehangach deimlo fel gor-sylwleiddio weithiau, tra bod glynau'n rhy agos at iaith dechnegol yn enghraifft colli pobl yn gyfan gwbl. Hyd yn oed gydag ymgylltu'r prosiect, "Coedwigoedd Glaw Celtaidd" sbardunodd ddiadaid mewn rhai cyhoeddwyddonol. Roedd llywio hyn yn golygu canolwyntid ar y nod: helpu pobl i ddeall a gwerthfawrogi'r coetiroedd prin hyn.

Pam Fod Iaith a Marchnata'n Bwysig

Porth i'r "Coedwigoedd Glaw Celtaidd"

Mae'r geiriau a ddefnyddiwyd mewn cadwraeth yn llunio sut mae pobl yn deall unrhyw brosiect penodol, yn sbectio sut maen nhw'n deimlo amadano ac yn dylanwadu ar os ydynt yn deimlo cymryd rhan. Mae cynnwys a chyfathrebu clir yn gynnar yn arwain at benderyniadau gwella a chefnogaeth gyflach⁵.

Mae terminoleg gymleth a dwys yn gwneud gwlybodaeth yn anoddach i'r 2020s, ac i lawer o bobl gall deimlo'n eithrio neu'n llethol⁶. Pan fydd hynny'n digwydd, mae ymgylltuad yn gostwng. Mae pobl yn datgysylltu, yn teimlo nad yw'r neges ar eu cyfer nhw, neu'n colli hyder yn eu gallu i gyfrannu.

Mae iaith berthnasol, trosiadau ac adrodd straeon yn helpu pobl i ddeall syniadau cymhleth⁷. Mae'r dulliau hyn yn gwneud pynciau gwyddonol yn fwy ystrlorn ac yn haws gweithredu amynt. Maent yn helpu i bontio'r bulch rhwng gwlybodaeth arbennigol a phrofiad bob dydd, sy'n hanfodol wrth weithio gyda chymunedau sy'n byw ac yn gweithio yn y tirweddau hyn.

Nid dim ond cyffryddiad llwgar yw iaith emosiynol. Mae'n offeryn ymarferol sy'n helpu i ddod â phobl i mewn yn hytrach na eu gweithio i ffordd⁸. Mae deimlo iaith sydd yn teimlo'n gyfarwydd yn sicrhau bod y wyddoniaeth yn glanio'n glir, yn meithrin hyder ac yn cryfhau'r cymhelliant a rennir⁹ sydd ei angen ar gyfer gorfol hirdymor y coetiroedd prin hyn.

Gwersi

Cynigiodd Coedwigoedd Glaw Celtaidd LIFE gyfneitho o fewnweleidiad i sut mae ymgylltuad cefnogi cadwraeth llywyddiannus. Roedd sawl themâu glir i'w gael ar draws y prosiect.

Mae adnoddau digonol yn bwysig
Mae ymgylltu dwyieithog da yn cymryd amser, pobl a chyllid. Roedd yn amlwg y byddai mwy o gwasit wedi caniatáu i'r tîm grynneidd mwy o gymunedau, cynnal sesiynau ysgol ychwanegol a chryfhau gwaith stiwardiaeth hirdymor.

Cymunedau fel partneriaid
Dangosodd y prosiect fod cadwraeth yn gweithio orau pan gaiff cymunedau eu trin fel partneriaid yn hytrach na chynulleidfaoedd¹⁰. Boed mewn ardaloedd dwys eu poblogaeth neu dirweddau mwy anglysbell, roedd cyfranogiad lleol yn hanfodol. Helpodd y dull hwn i sicrhau bod y gwaith yn parhau y tu hwnt i'r prosiect ei hun.

Iaith a gwyddoniaeth hygyrch

Drwy egluro cysyniadau ecolegol mewn ffyrdd a oedd yn teimlo'n hygyrth ac yn berthnasol, anogodd y prosiect pobl i weld y coedwigoedd glaw fel rhan o'u treftadaeth eu hunain. Gwaeth yr ymdeimlad hwn o berchnogaeth hi'n haws i gymunedau ymgylltu â'r gwaith a hyrwyddo'r cynefinoedd o'u cwmipas.

Rhwydweithio'n cryfhau effaith
Profodd rhannu gwlybodaeth â phrosiectau LIFE ac eraill yn amhrisiadwy. Caniatodd ymweliadau, cyfnewidiadau a digwyddiadau ar y cyd i'r tîm ddyddu gan eraill tua hefyd yn rhannu eu profiadau eu hunain. Helpodd y llyf syniadau dwyfordd hwn i ledanu arfer da a chryfhau'r rhydwaihw ehangach o bobl sy'n gweithio ar adfer coedwigoedd glaw tymherus.

Gyda'i gilydd, mae'r gwersi hyn yn tynnu sylw at bwysigrwydd ymgylltuad sydd wedi'i gynllunio'n dda, sydd ag adnoddau da ac sy'n hawdd mynd ato wrth adedladdu stiwardiaeth ecolegol a diwyllianol hirdymor.

Casgliad

Dangosodd Coedwigoedd Glaw Celtaidd LIFE fod ymgylltuad cryf yn ganolog i gadwraeth barhaol. Drwy gynnwys cymunedau, ysgolion, tîrfeiddianwyr a grwpiau lleol, adferwyd y prosiect gynefinoedd bregus a helpodd i adedladdu rhydwaihw o'warcheidwyr gwlybodaeth a brwdfrydig a fydd yn parhau â'r gwaith ymhlith ar ôl i'r prosiect ddiwedd. Mae buddsoddi yn eu cyfranogiad yn sicrhau bod etifeddiaethau ecolegol a diwyllianol yn parhau i gyfodoli, gan droi prosiect sydd â chyfyngiad amser yn amddiffyniad parhaol, sy'n cael ei yrru'n lleol.

1 Adroddiad ar Gyflwr Coedwigoedd Glaw Cymru (2023) Ar gael yn: <https://coedwigoeddglawceltaidd.cymru/adroddiad-ar-gyflwr-coedwigoedd-glaw-cymru> (Wedi'i gyrchu: 13 Chwefror 2026).

2 Temperate rainforests: wet, wild, wonderful woodlands. (n.d.). Available at: <https://www.plantlife.org.uk/wp-content/uploads/2023/06/Plantlife-Work-on-Temperate-Rainforest.pdf>.

3 People's Trust for Endangered Species. (n.d.). Pine martens. [online] Available at: <https://ptes.org/get-informed/facts-figures/pine-marten/>.

4 Rspb.org.uk. (2025). Allgylltuad trwydded werthfawr. [ar-lein] Ar gael yn: <https://www.rspb.org.uk/donate/connect-a-precious-welsh-landscape> [Wedi'i gyrchu 13 Chwefror 2026].

5 Coedwigoeddparkepark.org.uk. (2025). Coedwig Fawr | Geoparc Byd-eang UNESCO. [ar-lein] Ar gael yn: <https://www.geoparcbyforestpark.org.uk/deal/enwau-lleoedd/>.

6 Coed Cadw (2023). Coed Felenrhyd a Llennyrch. Ar gael yn: <https://www.woodlandtrust.org.uk/visiting-woods/woods/coed-felenrhyd-and-llennyrch> [Wedi'i gyrchu: 13 Chwefror 2026].

7 Wikipedia Contributors (2026). Roman conquest of Anglesey. Wikipedia. Available at: https://en.wikipedia.org/wiki/Roman_conquest_of_Anglesey (Accessed: 13 February 2026).

8 Watts, K., 2006. The legacy of woodland fragmentation. British Forest Landscapes. Forest Research. Available at: https://cdn.forestresearch.gov.uk/2022/02/qif_legacy_of_fragmentation_may06.pdf (Accessed: 13 February 2026).

9 Wild (2020). Atlantic Rainforest Restoration | Wildlife Trusts Wales. [online] Wtwales.org. Available at: <https://www.wtwales.org/atlantic-rainforest-restoration> [Accessed 13 Feb. 2026].

10 Brooks, S. P., Agarwal, P., & Green, J. (2022) 'A framework to guide storytelling as a knowledge translation intervention for health promoting behaviour change', Implementation Science Communications, 3(1), p. 35. Available at: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC8962242/> (Accessed: 13 February 2026).

11 (2024). Government's principles of engagement. [online] GOV.UK. Available at: <https://www.gov.uk/government/publications/community-engagement-principles/governments-principles-of-engagement> (Accessed 13 Feb. 2026).

12 Fish, R.D., Austen, G.E., Bentley, J.W., Dallimer, M., Fisher, J.C., Irvine, K.N., Bentley, P.R., Maximilian Nawrath and Davies, Z.G. (2024). Language matters for biodiversity. BioScience/Bioscience, [online] 74(5), pp.333-339. doi:https://doi.org/10.1093/biosci/bia014.

13 Suzuki, W.A., Feliú-Mojer, M.I., Hasson, U., Yehuda, R. and Zarate, J.M. (2018). Dialogues: The Science and Power of Storytelling. The Journal of Neuroscience, [online] 38(44), pp.9468-9470. doi:https://doi.org/10.1523/JNEUROSCI.1942-18.2018.

14 Fish, R.D., Austen, G.E., Bentley, J.W., Dallimer, M., Fisher, J.C., Irvine, K.N., Bentley, P.R., Maximilian Nawrath and Davies, Z.G. (2024). Language matters for biodiversity. BioScience/Bioscience, [online] 74(5), pp.333-339. doi:https://doi.org/10.1093/biosci/bia014.

15 Newing, H., Brittain, S., Buchadas, A., del Giorgio, O., Graham, C.F., Ferritto, R., Garcia Marquez, J.R., Khanyari, M., König, B., Kulkarni, A., Murali, R., Qin, S., Rakowski, J., Winn, F. and Ghoddousi, A. (2024). 'Participatory' conservation research involving indigenous peoples and local communities: fourteen principles for good practice. Biological Conservation, [online] 296, p.110708. doi:https://doi.org/10.1016/j.biocon.2024.110708.

1 Mae'r ddogfen hon yn cynnwys cynnwys a gynhyrchwyd gyda chefnogaeth offer AI. Mae'r hall wybodaeth wedi'i hadolygu, ei gwirio a'i chymeradwyo gan staff Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri, sy'n parhau i fod yn gwbl atebol am ei chywirdeb a'i chyfanrwydd.

Mae prosiect Coedwigoedd Glaw Celtaidd Cymru wedi derbyn cyllid gan Raglen LIFE yr Undeb Ewropeaidd.